

Vrchvoda

občasník

29. august 2013

Ročník V., číslo 1

Obsah

Výsledky sčítania v Cigli	1
Správa o činnosti	2
Plán činnosti	4
Pexeso s Cigľom	5
Zachraňovali životy	5
Záverečná správa pro-	6
Turci v Cigli r. 1530	7
68 rokov od oslo-	7
bodenia Cigľa	
Niekoľko viet o rozši-	8
rovaní lomu Vtáčnik	
Aktuálne otázky sa-	9
mosprávy	
Príroda lieči	10
Svetielka okolo nás	11
Džemujeme so starou	11
mamou	
Cigľ na Googli	12

♦ Súhrne, štatisticky a žartovne povedané, **priemerný Cigľčan** z roku 2011 je Slovák, rímsky katolík, je to žena, vo veku okolo tridsať rokov, má stredoškolské vzdelanie bez maturity, ovláda internet, mail, a vie pracovať s textami, nerobí na počítači s tabuľkami.

Vrchvoda má 5 rokov !

Počas prvých piatich rokov existencie (od augusta 2008) sme rozbehli činnosť združenia v zmysle schválených stanov. Urobili sme niekoľko výletov, viacero brigád, vytvorili sme cigľské pexeso, 5 čísel časopisu Vrchvoda, prevádzkujeme navštevovanú a aktuálnu internetovú stránku. Študujeme rôzne predpisy, zákony a vyhlášky, formulujeme rôzne vyjadrenia pre štátne a miestne úrady, tvoríme projekty, chodíme na zasadnutia Obecného zastupiteľstva, navrhujeme zlepšenia činnosti miestnej správy a samosprávy. Digitalizujeme cigľskú kroniku, študujeme históriu a publikujeme zaujímavosti o našej obci. Urobili sme niekoľko tvorivých dielní, filmové premietanie, fotografickú súťaž. Vymysleli sme anketu 7 divov Cigľa a iné ankety, propagujeme cigľské pozoruhodnosti ako sú kostol, lyžiarske stredisko, bytovky, Pochod vďaka, ľudové zvyky, prírodné výtvary a úkazy a podobne. Vyčistili sme potok v lokalite tzv. Na rúrach, staráme sa o okolie viacúčelovej nádrže, kde sme vybudovali prístrešok, ohnisko a osadili sme prvú informačnú tabuľu v našom chotári. Dokumentujeme stav a krásu okolia Cigľa v desiatkach fotograférií so stovkami snímok. Publikujeme stovky príspevkov k rôznym aktuálnym témam. Vypracovali sme niekoľko projektov, získali sme do Cigľa financie od veľkých

firiem, prijímame dve percentá z daní, nemíňame spoločné peniaze z rozpočtu obce. Dostali sme ďakovný list od Obce Cigľ pri príležitosti 650. výročia obce, vyhrali sme pohár za druhé miesto na volejbalovom turnaji v roku 2010, pohár pre najlepšie cigľské družstvo turnaja v roku 2012. Propagujeme a všade prezentujeme Cigľ ako hrdú a modernú obec s dobrými a šikovnými obyvateľmi, s množstvom jedinečných pamiatok, s bohatou kultúrou a prírodou. Chceme zachovať a zvýrazniť jedinečné hodnoty Cigľa, zvýšiť sebavedomie a informovanosť obyvateľov, podporiť komunikáciu vidieckej komunity. Sme aktívni v monitorovaní a posudzovaní negatívnych vplyvov na životné prostredie Cigľa. Podporujeme vzdelávanie, informatizáciu spoločnosti a povzbudzujeme účasť verejnosti na správe verejných vecí, sme za rešpektovanie slobody a zodpovednosti za vlastné názory, zdôrazňujeme potrebu dodržiavania zákonov, vyhlášok, uznesení, verejne záväzných nariadení, vzájomných dohôd... Pomáhame organizovať kultúrne a športové akcie ako Solárne dni, Cigľskú kosu, spolupracujeme s urbárom, so školou, s miestnymi podnikateľmi, tunajšími občianskymi združeniami a obyvateľmi. Podpora od rôznych organizácií, sympatie, dary, ochota, dobrá vôľa a početné dobré skúsenosti zo spolupráce nás veľmi posilňujú. **Ďakujeme**

Výsledky sčítania obyvateľov v Cigli

Štatistický úrad Slovenskej republiky zverejnil výsledky Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011. Spracovali sme a ponúkame našim čitateľom niektoré vybrané údaje o obci Cigľ.

Počet obyvateľov: 1190, z toho 588 mužov a 602 žien. Podľa veku bolo v Cigli najviac obyvateľov vo veku 30 až 39 rokov, teda tridsiatni-

kov (208), potom s odstupom najviac tínedžerov, vo veku 10 – 19 rokov (164), dvadsiatnikov a štyridsiatnikov rovnako po 156, 151 päťdesiatnikov, 138 šesťdesiatnikov, 122 detí do 10 rokov, 68 sedemdesiatnikov, 27 obyvateľov nad 80 rokov (jedna z nich bola viac ako storočná). Podľa najvyššieho dosiahnutého stupňa **vzdelania** bolo v Cigli 173 obyvatel-

rov so základným vzdelaním, 405 so stredoškolským bez maturity, 289 s maturitou, 104 s vyšším alebo vysokoškolským vzdelaním, 209 bez dosiahnutého stupňa vzdelania (najmä deti) a o desiatich Cigľčanoch neboli údaje zistené. Uvedené údaje z sú dostupné aj na adrese <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=50355>.

Správa o činnosti (september 2012—august 2013)

Ku dňu valného zhromaždenia 29.8.2013 malo OZ Vrchvoda 61 členov. Od vzniku občianskeho združenia uplynulo päť rokov, piaty rok funguje aj naša internetová stránka vrchvoda.sk, ktorá prináša občanom Cigľu aj ostatným záujemcom aktuálne informácie z diania v našej dedinke, fotogalérie, komentáre, ...

Okrem rôznych pravidelných aktivít, ktoré organizujeme alebo sa ich

zúčastňujeme, pracujeme na tvorbe projektov, ktorými by sme mohli prispieť k zlepšovaniu životného prostredia i občianskej komunity v našej obci. Minulý rok sme úspešne ukončili aktivity projektu Malá zelená oáza pre hornú Nitru, no samozrejme, naše aktivity v tomto priestore sú trvalé. Staráme sa, aby okolie Oázy bolo upravené, bez odpadkov a vylepšujeme, podľa možností, toto miesto i naďalej. Člen OZ

Ivan Kadlečík získal istú finančnú podporu pre skrášlenie okolia v projekte Grantového programu pre optimistov Nadácie Orange. Pri úpravách zelene nám pomôže aj krovinnorez—finančný príspevok naň sme získali tiež pomocou podaného projektu. Tento projekt sa uskutočnil vďaka podpore spoločnosti Siemens s. r. o. Za sprostredkovanie ďakujeme našej členke Katke Magdolenovej.

Naše občianke združenie

môže fungovať predovšetkým vďaka finančnej podpore všetkých občanov, ktorí venujú časť svojej dane na podporu aktivít Vrchvody. Je to pre nás nielen finančná, ale aj morálna podpora, ktorá nám dáva nádej, že naša práca má zmysel a význam.

Ďakujeme všetkým členom aj nečlenom Vrchvody, ktorí nám v uplynulom období pomáhali pri organizovaní rôznych aktivít, ďakujeme sponzorom, ďakujeme všetkým, ktorí nám venovali 2% z dane z príjmu z roku 2012.

Výber z aktivít OZ Vrchvoda

September

V deň valného zhromaždenia, zároveň v deň 68. výročia vypuknutia SNP, v stredu 29. augusta sme v rámci projektu Malá oáza pre hornú Nitru, ktorý realizujeme spolu so Slovenskými elektrárňami, a.s. zorganizovali pre našich členov a kamarátov **prechádzku - túru ku ned'alekým zrúcaninám stredovekého hradu Sivý Kameň**, Kesselykwk, Kešeloko...

V stredu 12. septembra 2012 sme urobili ďalšiu z užitočných brigád a ďalšie z príjemných stetnutí pri vodnej nádrži pri vleku v Cigli. Postavili sme **prvú informačnú tabuľu** v cigel'skom chotári. Veríme, že postupne budú pribúdať ďalšie, pretože Cigľu a okolie našej obce je bohaté na zaujímavosti .

Október

Šarkaniáda — v sobotu 13. októbra sme v Cigli opäť zažili popoludnie, aké nám všetci môžu závidieť. Púšťali sme šarkanov, lietalo modelové lietadlo, bol paraglajding, opekali sme si, jedli a pili všelijaké dobroty, zbierali huby, rozdali sme si nové pexeso o divoch obce Cigľu a okolia, člnovali sa na vode, poslali do neba balóny šťastia.

December

V piatok 14. decembra 2012 sa v kultúrnom dome v Cigli stretli cigel'ské a prievidské ženy, muži a deti aby si pripomenuli blížiacu sa Vianoce, povymieňali si skúsenosti a zručnosti v **tvorbe rôznych vianočných a adventných ozdôb**, zaspievali si a potešili sa vzájomnosťou, otvorenosťou, toleranciou a sympatiami.

Silvester 2012

Prvý ročník (vlni bol tzv. nultý) **Silvestrovského výstupu z Cigľa na Biely Kameň**. Pre radosť desiatok účastníkov - obyvateľov Cigľa a okolia, s účasťou turistov od Brna, organizoval a inicioval, okrem ďalších ľudí, najmä A. Mjartan. Naša skupinka mala cca 20 ľudí.

Fašiangy

Poďakovanie a obdiv patrí všetkým a každému, kto sa pričínil o zdarné oslavy a tradíciu Fašiangového pochodu obcou, ako i samotnej rozlúčky s milovanou Basou Rózou... Klobúk dolu priatelia... a do videnia o rok! Laco

Brigády optimistov

V stredu, prvého mája 2013 sme rozšírili vybavenie Malej oázy - pribudlo niekoľko pekných drevených lavičiek.

V týždni 13. - 19. mája 2013 sme urobili tzv. "optimistické brigády". Upratili sme okolie našej oázy pre hornú Nitru, pohrabali lístie, vyzbierali smeti, vysadili rastliny, okopali a ošetrili stromčeky v malom

arboréte, osadili a nalakovali nové lavičky na brehu vodnej plochy a pri ohnisku, spevnili plochy a nanovo vyznačili umiestnenie drevín, typických pre stredné Slovensko. V príjemnej spoločnosti a v dobrej nálade sme Inšpirovali a povzbudili aj ďalších obyvateľov našej obce a okolia ku výkonu dobrovoľníckych, verej-

noprospešných prác a ku skrášľovaniu nášho územia. „Tento projekt sa uskutočnil vďaka Grantovému programu pre optimistov Nadácie Orange.“

Všetkým želáme, aby im naša oáza pre hornú Nitru prinášala radosť, aby mali príjemné zážitky, aby oázu nepoškodzovali a aby sa sem radi vracali.

Cigľská kosa 2013

V sobotu 27. júla 2013 sa konal tretí ročník súťaže v kosení ručnou kosou, na lúkach pri ihrisku v Cigli. Od prvého ročníka sa naše OZ významnou mierou podieľa na hladkom priebehu celej súťaže—aj tento rok sme pomohli s prezentáciou, počítačovým spracovaním výsledkov, rozhodovaním, obsluhou koscov., Cigľská kosa bola posledným, deviatym kolom tohtoročnej Slovenskej koseckej ligy. V horúcom počasí sa pomerne zle kosilo, ale napodiv - tropické horúčavy najmenej prekážali otužilým oravským koscom z Hruštína, ktorí vyhrali skoro všetky kategórie. Ďakujeme všetkým návštevníkom, súťažiacim a hlavne niekoľkým desiatkam dobrovoľníkov z našej obce, ktorí dnes svojím umom, tvrdou prácou, námahou a trpezlivosťou zas urobili dobrú vec pre náš Cigľ. Hovorili o nás v rádiožurnáli na Slovenskom rozhlase, [píše o tom TASR](#), niekoľkominútovú reláciu [natočila RTV Prievidza](#), pozrite si galérie. Na našej web stránke.

Plán činnosti (september 2013—august 2014)

Trvalé úlohy:

Aktualizovanie webovej stránky www.vrchvoda.sk, monitorovanie stavu a aktivity v prospech lepšieho životného prostredia v obci, monitorovanie dodržiavania podmienok, ktoré sú uvedené v predložených zámeroch firiem prevádzkujúcich okolité dva lomy, aktívna účasť na spoločenskom dianí v našej obci, monitorovanie možností na získanie finančných prostriedkov na zlepšenie ŽP v obci z fondov a nadácií.

September

Účasť na volejbalovom turnaji, brigáda v knižnici (v spolupráci s Úniou žien).

Október

Lieskovce, šípky, trnky – jesenná ikebana, varenie šípkového čaju v knižnici. Šarkaniáda.

November

Vyhlasenie súťaže: „Návrh na pohľadnicu obce“.

December

Tvorivá dielňa – vence, výroba sviečok, svietnikov, vianočnej dekorácie.

Registrácia OZ z dôvodu možnosti poberať príspevky vo forme 2% (3 %) dane z príjmu fyz. a práv. osôb.

Január

Vyhodnotenie súťaže „Návrh na pohľadnicu obce“.

Február

Účasť na fašiangovom sprievode, divadelné predstavenie (Banská Bystrica/Nitra).

Marec

Plánovanie jarých aktivít a projektov.

Apríl

Deň zeme – zistenie možnosti registrácie starých líp pri kostole (ako chránenej prírodnej a historickej pamiatky obce).

Deň vody – vyčistenie studničiek v chotári.

Máj

Úprava okolia zelenej oázy, ošetrovanie a okopanie vysadených stromčekov.

Jún

Realizácia tlače pohľadníc, turistická prechádzka do okolia.

Júl

Cigel'ská kosa – Pomoc OÚ pri organizačnom zabezpečení podujatia.

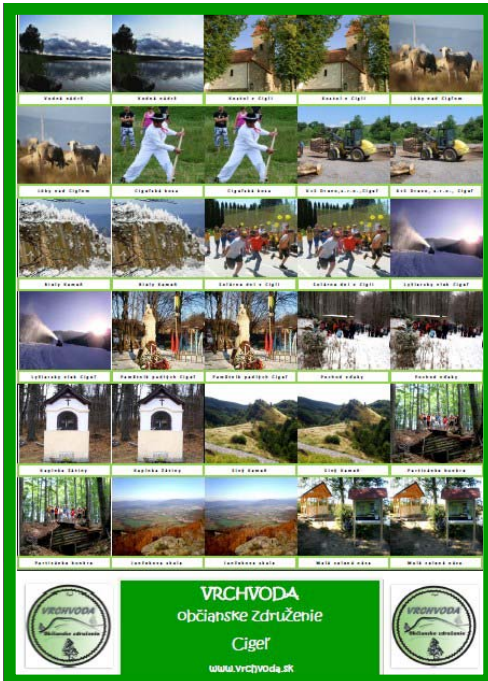
August

Príprava a tlač občasníka Vrchvoda

Valné zhromaždenie členov OZ.

Príprava plánu práce na rok 2013/2014.

Srdečne Vás pozývame na naše podujatia— sledujte aktuálne informácie na www.vrchvoda.sk.

Pexeso s Cigľom

Jednou z aktivít projektu Malá zelená oáza bolo aj vydanie pexesa s rôznymi atrakciami Cigľa. Prvú edíciu pexesa sme vydali v októbri minulého roka s podporou firmy ENEL. Pre veľký záujem sme sa rozhodli pri príležitosti 3. ročníka Cigľskej kosy vytlačiť jeho druhú edíciu. Za finančnú podporu pri vydaní tejto edície ďakujeme aj p. Ladislavovi Hanusovi a jeho firme Express.

V ďalšom období by sme radi vytlačili pohľadnice Cigľa—na jeseň vyhlásime súťaž na jej návrh. Tešíme sa na Vaše nápady!

Zachraňovali ľudské životy počas holokaustu

Ocenenie Spravodlivý medzi národmi si 1. februára 2012 z rúk veľvyslancu Štátu Izrael Alexandra ben Cvi prevzal aj zástupca nitrianskej rodiny Truskovcov, vyše 80-ročný pán František Truska, dnes obyvateľ obce Cigľ. Ocenenia sa už nedožili jeho rodičia, Ján a Jozefína. Počas holokaustu zachránili rabína Šragu

Landaua, rabínku Chaju Dreisel Landau, dve židovské ženy a šesť židovských mužov. Na jar roku 1944 sa predseda rabínskeho súdu v Nitre, Šraga Landau, obrátil na svojho známeho Jána Trusku s prosbou o pomoc. Požiadal ho o poskytnutie úkrytu pre seba a svoju manželku. Ján súhlasil a oboch ukryl vo svojom dome na okraji mesta. Gardisti neustále

prehľadávali Truskových dom, ale nikdy nikoho nenašli. Vďaka ich odvážnemu postoju sa zachoval rod jednej nitrianskej rabínskej dynastie. Útočiskom záchrany sa stal aj evanjelický sirotinec v Modre, ktorého správcom bol v rokoch 1934-1943 dištriktálny farár Bohumil Kadlečík (4. 11. 1895 - 5. 1. 1961), starý otec nášho obyvateľa Ivana K. . Sirotinec konal svoju šľachetnú činnosť pod duchovným dohľadom miestneho farára Júliusa Déreera (23. 5. 1895 - 26. 12. 1963) V sirotinci našlo útočisko v rokoch 1942-1944 celkovo 34 detí židovského pôvodu. V deň 30. októbra 1949 na miesto starého oltára v cigľskom kostole

prievidzská rodina pána Dionýza Schuhtancza obchodníka, ktorého manželka Zuzana rod. Svítková pochádzala z Cigľa, na vlastné trovy dala zhotoviť nový oltár s peknou sochou Božského srdca Ježišovho, a to z povďačnosti, že v ťažkých vojnových časoch táto rodina odporúčajúca sa do ochrany Srdca Ježišovho, v Cigli našla bezpečný útulok. Podobné šťastie, šancu na prežitie, žiaľ, nemali v Cigli zaistení Židia a iné osoby, ktorých nacistické komando našlo a odvieкло pri prepade našej obce 13. 1. 1945 v Cigli : 1. Július Hass – žid 2. Klára Hassová – židovka-manželka 3. Magda – židovka- dcéra 4. Tibor – žid – syn 5. Štajnerová Anna – židovka z Bratislavy 6. Krajčír Fedor – 7. Ďuriak Valent – z Prievidze 8. Póss Pavol – z Koša 9. Neznámy muž 10. Maďarský vojak 11. Maďarský vojak 12. Ivanič Štefan - z Handlovej 13. Čertík Štefan – zo Sazdíc 14. Fried Dezider - z Topolčian Anna Štajnerová bola 16.ročné židovské dievča, ktorú skrýval Pavol Beňadik – Ozanineje. V slávnostných vianočných chvíľach môžeme chvíľu venovať spomienke a úcte na počesť pamiatky týmto i ďalším nemenovaným obeťiam nezmyselnej vojny! Česť, uznanie i sláva tým, ktorí sa v ťažkej vojnovnej dobe dokázali postaviť väčšine a svojim pričinením pomohli aspoň niekoľkým prenasledovaným prežiť...

Zdroj:

archív V. Chrebeta, I. Kadlečíka, Historia Domus, kronika obce Cigľ.

Správa pre projekt Malá zelená oáza pre hornú Nitru

Realizácia: máj – október 2012

V Cigli, na hornej Nitre, bola v roku 2006 vybudovaná viacúčelová vodná nádrž s vyhlídkou na Hornonitriansku kotlinu a okolité pohoria. Táto oblasť je hojne navštevovaná obyvateľmi Cigľa aj okolia po celý rok. Občianske združenie Vrchvoda v spolupráci s urbáriatom a obcou Cigeľ upratulo a vyčistilo okolie nádrže, revitalizovalo brehové porasty a vysadilo novú zeleň. Doplnili lavičky, stoly, nádoby na odpad. OZ vybudovalo masívny prístrešok – altánok s kamenným podkladom a terasou, ohnisko, kamenné schody k vodnej nádrži, kamenný prístupový chodník ku prístrešku. Osadili sme prvú informačnú tabuľu v cigel'skom chotári, ako aj rôzne drobné prvky z dreva a kameňa. Splnili sme si záväzky ku sponzorovi, dohodnutú komunikačnú stratégiu, spolupracovali sme priebežne s p. Barborou Rumpli, pravidelne sme posielali podklady na internetovú stránku.

Vyrobili sme digitálny obsah informačnej tabule, nie-

koľko plagátikov a pexeso.. O úspechu projektu vďaka našim mediálnym aktivitám a vďaka tlačovej správe TASR (p. Pavol Remiaš) o našej Malej oáze pre hornú Nitru začiatkom októbra 2012 napríklad informovali internetové servery: **Hlavné správy, Život Prešova, MartinTV, teraz.sk, Enviroportál, prestavka.sk, meteo.sk, telegraf.sk** i **La-ovicové noviny, Visit Trenčín, vrchvoda.sk** a **cigel.sk**, rovnako aj v tlači týždenník Hornonitrianske noviny MY číslo 40/2012 na strane 12. V kultúrnom dome v

Cigli sa konalo úvodné (máj) a záverečné slávnostné projektové stretnutie (október).. Zorganizovali sme výtvarnú a literárnu súťaž pre deti cigel'skej základnej školy (júl, miesto konania kultúrny dom Cigeľ) a tri športovo-rekreačné podujatia s kultúrnym a hudobným programom:

Solárne dni – zamerané na propagáciu obnoviteľných zdrojov energie s miestom konania na viacúčelovom ihrisku v obci Cigeľ (máj 2012)

Hrad Sivý kameň – turistická a cyklistická vychádzka s miestom zrazu pri vodnej nádrži nad obcou Cigeľ

Uzatváranie neba – paraglajding a púšťanie šarkanov s miestom konania pri vodnej nádrži nad obcou Cigeľ (október 2012)

Výsledkom projektu je pekné oddychové a informačné miesto pri vode a v lese, pod lyžiarskym vlekom, nad cigel'skými lúkami, na úpätí pohoria Vtáčnik je predpokladom frekventovaného využívania vybudovanej Malej oázy pre hornú Nitru, turistami, lyžiarmi, cyklistami, hubármi, výletníkmi nielen z Cigľa ale aj zo širšieho okolia Prievidze. Kvôli efektívnemu využitiu peňažného daru ale aj kvôli snahe posil-

niť vzájomnosť miestnej komunity a povzbudiť spoluprácu najrôznejších subjektov a osôb regiónu, (čo je v záujme udržateľnosti projektu, v duchu komunikačnej stratégie i v súlade s cieľmi projektu a cieľmi OZ ako takého) sme sa rozhodli obmedziť nákup služieb, kúpiť iba materiál a budovať najmä vlastnou dobrovoľníckou prácou. Na základnú otázku: kúpiť hotové alebo vyrobiť nové? sme si odpovedali jednoznačne: sami vybudovať! Toto zásadné a podľa nás správne rozhodnutie významne zhodnotilo poskytnuté finančné prostriedky, na druhej strane zvýšilo frekvenciu a množstvo dobrovoľníckej práce a nákladov spojených s podporou dobrovoľníckej práce (doprava, nápoje, jedlo...). Namiesto plánovaných päť celodenných brigád sme ich zorganizovali aspoň dvadsať. Máme radosť z vykonaného diela, o ktoré sa budeme naďalej starať a rozvíjať ho. Občianske združenie zabezpečí aj po ukončení projektu trvalú starostlivosť, ochranu a pravidelnú nevyhnutnú údržbu Malej oázy pre hornú Nitru.

Veľká vďaka patrí cigel'skej firme K + S Drevo s.r.o., ďakujeme za spoluprácu a pozitívnu propagáciu, ktorá je pre nás odmenou za množstvo našej vykonanej dobrovoľníckej práce.

V Cigli, 14. decembra 2012

Na našom území, medzi Sivým Kameňom, Novákmi, Prievdzou, Bojnicami a Handlovou sa určite často odohrávali bitky uhorských, chorvátskych a tureckých vojsk, o čom svedčia mnohé chotárne názvy (Šablovo, Zátiny, Chorvatice, Turecká cesta, Obranná hora a iné) a svedčia i dodnes zachované historiky (napríklad o Jančekovej skale).

Z histórie— Turci v Cigli na Vianoce v roku 1530

Po moháčskej bitke v roku 1526, kde zahynul aj vtedajší uhorský kráľ Ľudovít II. Jagellovský, sa veľká časť Uhorska dostala na približne 150 rokov pod nadvládu Turkov. Bojnice s okolím vlastnili po smrti Mateja Korvína chorvátski šľachtici, no protikráľ Jána Zápoľského – Ferdinand Habsburský v roku 1527 Bojnice dobyl, vytlačil Zápoľského a zveril Bojnice Thurzovcom. Stanislav Thurzo vybudoval v Bojniciach pevný hrad, ale ani ten nemohol zabrániť plienenie zúrivých tureckých jednotiek, podporujúcich Jána Zápoľského. Koncom roku 1530 sa Turci rozhodli napadnúť naše územie. „Belehradský beg Mehmed prikázal svojmu dôstojníkovi, Amuratovi, vypraviť sa s hercegovinskými jednotkami na Bojnice, o ktorých sa dozvedel, že po úteku obyvateľov sú bez ochrany a prázdne. Toto mestečko je tiež preslávené a povestné kúpeľmi, i tým, že tu pramení rieka Nitra. Amurat ich takisto podpálil. Keď mu tamjší obyvatelia, ktorí boli medzi zajatcami, označili miesta v horách, kde je schovaný dobytok, vypátral ho a zmocnil sa ho. Strašnejšie bolo, že sa toto stalo okolo sviatkov narodenia Pána a Boha nášho, ktoré tu ľud podľa zaužívaných zvykov s radosťou a hosťinami slávieval, a teraz sa všetko nečakane zmenilo na žiaľ a slzy, čo na nich ešte väčšmi doľahlo. Turci po viac ako 15-dňovom beztriestnom vyčíňaní, potulovaní a ničení všetkého, čo im prišlo do cesty, sa obohatení korisťou vrátili do Pešti ku svojim jednotkám, ktoré tam pred nájazdom ponechali...“ (Mikuláš Ištvanfi, Dejiny uhorského kráľovstva). **Na Vianoce 1530** bola naša obec napadnutá tureckými vojskami, ktoré kruto plienili na území hornej Nitry. Obyvateľov našej osady Czygel alebo Chygel ináč nazývanej Lúčna, pravdepodobne postihol ťažký údel, môžeme si len domýšľať, kde skončili **Cigelčania Juraj Puškár, Urban Fulko, Tomáš Škula, Pavol Korytár, Mikuláš Oláh a ďalší...**

68. výročie oslobodenia Cigľa

Ešte aj po 68 rokoch od konca druhej svetovej vojny žijú medzi nami pamätníci - čo pamätajú Slovenský štát, deportácie, obsadenie, povstanie, oslobodenie, odsun Nemcov, tzv. februárové víťazstvo ... Cigel'skými obeťami druhej svetovej vojny boli aj komunisti, aj Židia, aj odporcovia vtedajšieho režimu, utečenci z frontu, partizáni, ľudia čo ukrývali prenasledovaných a podporovatelia partizánov, niekoľkí čo prišli o život nešťastnou náhodou pri kanónovej palbe na obec... Česť ich pamiatke a vďaka všetkým, čo sa pričínili o ukončenie vojnového

konfliktu.

Tretieho apríla 1945 bola oslobodená Handlová a 4. apríla Prievdza, Cigel' 4. apríla okolo 18:00 sovietskymi a rumunskými vojakmi. Našťastie bez väčších bojov, lebo aj pričinením domácich obyvateľov boli ustupujúce nemecké jednotky červenoarmejcami zaskočené. V súvislosti s Cigel'om a s výročím oslobodenia treba pripomenúť ešte tieto dve poznámky:

V čele prievdzského protifašistického boja a povojnového riadenia spoločnosti stáli dvaja Cigel'

čania: [Ján Svitok \(1896 – 1949\)](#) a [Jozef Mjartan \(1900 – 1983\)](#) - predseda a podpredseda Okresného národného výboru. Obaja sa stali poslancami v dočasnom Národnom zhromaždení obnovenej Československej republiky od októbra 1945 – jeden za KSS a druhý za Demokratickú stranu. Po voľbách v roku 1946 sa Svitok stal predsedom Okresného národného výboru a Mjartan pokračoval vo vysokej politike, bol jedným zo zakladateľov Strany slovenskej obrody, dlhoročným poslancom SNR aj Federálneho zhromaždenia a podpredsedom Slovenskej národnej

rady...V Cigli sa stala dost populárnou vojnová pieseň - [Piesnička frontového šoféra](#), ktorú naspieval

ukrajinský židovský herec, spevák [Mark Bernes](#). Často ju hrávali v rádiu a aj dnes je považovaná za jednu z najkrajších ruských vojnových piesní. Do dnešných čias bola nahrávaná v mnohých úpravách a vznikli na ňu aj nejaké paródie (napr. Pieseň slovenských šoférov: Cesty naše, naše tankodromy...)

Správa z účasti členov komisie životného prostredia pri obecnom zastupiteľstve v Cigli, na verejnom prerokovaní zámeru rozšíriť plochu a rozsah ťažby kameňolomu Vtáčnik

V stredu 17. apríla 2013 od 15:00 hod sa v Lehote pod Vtáčnikom, v časti Malá Lehota, v Klube dôchodcov konalo verejné prerokovanie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti "Pokračovanie ťažby ložiska andezitu v DP Malá Lehota I - kameňolom Vtáčnik mimo hraníc súčasného dobývacieho priestoru". Obec Lehota pod Vtáčnikom informovala verejnosť na internetovej stránke a obecným rozhlasom. Vzhľadom na význam vplyvov lomu Vtáčnik na životné prostredie obce Cigeľ, po mailovej a telefonickú komunikáciu s prednostom Obecného úradu v Lehote pod Vtáčnikom a po mailovej komunikácii s Obecným úradom a niektorými poslancami v Cigli, sa rokovania zúčastnili aj dvaja obyvatelia obce Cigeľ – poslanec Obecného zastupiteľstva v Cigli, Mgr. Ivan Kadlečík, predseda komisie životného prostredia a Ján Krausko, člen komisie. Posudzovaný zámer spoločnosti s r. o Kameňolomy SR, Zvolen predstavuje pokračovanie ťažby andezitu v lome Vtáčnik v dobývacom priestore Malá Lehota I so súčasnou kapacitou 100 000 ton ročne. Navrhovateľ plánuje zvýšiť ročnú ťažbu na 300 tisíc ton ročne, chce rozšíriť skládku hotových výrobkov o 3,6 ha. Ťažba má prebiehať najviac v dvojzmennej prevádzke 6:00 – 22:00 len počas pracovných dní. Expedícia produktov v čase 7:00 – 19:00.

Zdrojom hluku sú technologická linka úpravy suroviny, práca dobývacích a nakladacích mechanizmov, areálová doprava k drvičke

a ojedinele aj hluk z trhacích prác. Kameňolom sa na obytnej zástavbe okolitých obcí prejavuje relatívne vysokou prašnosťou. Najvyššia hodnota sa vyskytuje v Podhradí, na obytnej zástavbe v Lehote pod Vtáčnikom aj v Cigli dosahuje príspevok kameňolomu ku krátkodobej koncentrácii prašných častíc PM10, hodnotou 20 mikrogramov na meter kubický, čo je 40 % limitnej hodnoty. Limitná hodnota sa vyskytuje cca 500 od obytnej zástavby v Lehote pod Vtáčnikom aj v Cigli. V mieste technologickej linky prašnosť dosahuje viac ako 15 - násobné prekročenie limitnej hodnoty. Predpokladá sa, že najvyšší vplyv na prašnosť má skládka hotových výrobkov, najmä drobnej frakcie. Doprava hotových výrobkov sa realizuje nákladnými automobilmi (NA) zákazníkov. Kameňolom je napojený na cestnú sieť prostredníctvom novovybudovanej prístupovej komunikácie, ktorá vyúsťuje na štátnu cestu III/06476 spájajúcu obec Lehota pod Vtáčnikom s cestou I/50 (Prievidza – Nováky). Intenzita dopravy sa odvíja od ročnej ťažby 300 000 t kameniva. Na prepravu kameniva budú použité nákladné autá a súpravy s nosnosťou 25 t. Pri predpokladanej maximálnej ročnej ťažbe 300 000 t andezitu (iba pri nárazových akciách) bude prevádzkovateľ denne expedovať maximálne 1 500 t suroviny, čo predstavuje cca 60 áut/deň = 5 áut/hod. a 1 200. áut /mesiac; expedícia sa pred-

pokladá 10 mesiacov, t.j. 12 000 áut/rok. Doprava bude prebiehať 12 hodín denne počas pracovných dní v intervale medzi 7:00 a 19:00 hod.

Verejného prerokovania sa zúčastnili zástupcovia navrhovateľa – konateľ spoločnosti p. Brtáni a dvaja ďalší členovia spoločnosti, tiež autorka správy o hodnotení, p. Kmoštinová z Novák. Za obec prišiel starosta, prednosta a právnička. Ďalší účastníci boli z urbára, poľovníckeho združenia, obyvatelia obce. Na úvod p. Kmoštinová predstavila zámer navrhovateľa, podľa nej je činnosť realizovateľná, odporúča realizáciu činnosti, za predpokladu splnenia rôznych opatrení. Potom vystúpil predseda lehotského urbáru. Zdôraznil, že lom neplní sľuby, návrh rozšírenia považuje za arogantný k majiteľom pozemkov, ako aj ku obyvateľom obce a priľahlých obcí. Trvá na tom, aby najprv splnili zmierňujúce opatrenia a neponáhľali sa s rozšírením ťažby. Do 31. júla musia skolaudovať technologickú linku,

ktorá je zatiaľ len v skúšobnej prevádzke, majú skolaudovať cestu, ktorá nie je pokrytá asfaltovým povrchom a tiež nie je skolaudovaná. Majú zabezpečiť opatrenia proti hluku a prachu. Vrátil sa aj ku schvaľovaniu pred niekoľkými rokmi, kedy neboli obyvatelia a majitelia pozemkov dostatočne oboznámení s dopadmi lomu, linky a skládky na životné prostredie. Kritizoval, že z povolujujúcich a dotknutých úradov sa žiaden rokovania nezú-

častňuje. Urbár nesúhlasí s rozšírením ťažby a rozšírením plochy skládok. Ak nespĺnia podmienky, prehodnotia svoj súhlas celkovo s činnosťou kameňolomu a zmluvou o prenájme pozemkov. Predseda Poľovníckeho združenia, pán Vida, výrazne negatívne skomentoval zámer, aroganciu navrhovateľa, nedodržiavanie predchádzajúcich dohôd a aj malú účasť – možno aj kvôli nevhodnej dobe, času o 15:00, kedy sú mnohí v práci, alebo práve prišli z práce. Navrhovateľ uviedol, že oni majú súhlas štátu s činnosťou vykonávanou bankovým spôsobom, majú zmluvu s majiteľom pozemkov - urbárom. Doba je zlá, pochybujú o návratnosti investície, ťažia iba štyri dni v týždni, už vôbec nie v noci, vynaložili veľké peniaze na zmierňujúce opatrenia. Investujú so stratami preto, aby v budúcnosti, keď sa spustí stavba rýchlostnej cesty, mohli dodávať materiál na cesty. Vybudovali cestu, vyčistili trysky na skrúpacom zariadení, plánujú skládky poliať Dust Stop prostriedkom. Pre nich sú partneri úrady a právnici. Niekoľko obyvateľov Lehoty pod Vtáčnikom vystúpilo s rozhorčením nad prachom, hlukom, spôsobom jednania konateľa, drzosťou návrhu rozšíriť ťažbu a súčasne aj plochu skládok bez toho, že by splnili legislatívne požiadavky a zmluvné podmienky. Uviedli aj negatívne vplyvy na okolité obce, najmä Cigeľ a Podhradie. Napríklad pán Viliam Mjartan zdôraznil veľkú prašnosť lomu – na to sa ho konateľ Brtáni sa ho opýtal, že či je bratom starostu Cigľa a že v tom prípade sa mu čuduje, keď takto hovorí. V diskusii vystúpil aj predseda komisie životného prostredia Obecného zastupiteľstva v Cigli, obyvateľ obce Cigeľ, Mgr. Ivan Kadlečík. Povedal, že životné prostredie sa neriadi chotárnymi hrani-

„Chráňme si životné prostredie ako seba samých“

cami a podobne ani negatívne vplyvy lomu nie sú ohraničené územím Lehoty pod Vtáčnikom, ale zasahujú najmä hlukom a prachom aj susedné obce, čo nie je veľmi v správe o hodnotení zohľadnené. V rámci lomu sú až 15 násobne prekročené limity znečistenia prachom, je tam hluk aj vyše 100 decibelov a záleží len od poveternostných pomerov a počasia, kam prach i hluk smeruje a ako sa rozptýli. V Cigli už je jeden lom, ďalší chcú otvoriť a lom Vtáčnik tiež čiastočne leží aj v území obce Cigel', kvôli geografickým pomerom sa často hluk odráža od kopcov ku obydliam Cigelčanov.

Člen komisie životného prostredia v Cigli, Ján Krausko vystúpil s poznámkou, že často nákladné autá so stavebným materiálom, napriek novovybudovanej ceste, idú cez obec Cigel'. Pochválil starostu Cipovova za jeho nekompromisný postup k prechodu áut cez jeho obec. Uvedol, že lomov v našom území je už priveľa a pre lomy by asi najlepšie bolo, ľudí vystaňovať, neľútostne ťažiť a nakoniec z územia našich predkov urobiť skládku odpadov. Nevylúčil protiopatrenia Cigelčanov, ktorí sú už veľmi nespokojní s dopadmi činnosti kameňolomu Vtáčnik na svoje územie, obydlia a majetok. Na jeho vystúpenie reagoval konateľ Brtáni, keď poradil p. Krauskovi, aby sa odst'ahoval z Cigľa ak sa mu nepáči, že takí ako vy sú stále so všetkým nespokojní, že kladú prekážky starostovi, že naopak dáva starostu Cigľa za príklad ako sa má starať o svoju obec, že pán Krausko by ako starosta nevydržal ani jeden deň, že predsa obec Cigel' za prejazdy áut vybudovala chodníky a cesty...

Pán prednosta Mendel vystúpil s prejavom, v ktorom skonštatoval, že kvôli urbáru má teraz z právneho hľadiska navrch navrhovateľ, že malá účasť obyvateľov bola aj v predchádzajúcich krokoch posudzovania, že Obecný úrad splnil oznamovaciu povinnosť, že úrad trvá na vystavenom stavebnom povolení spolu so všetkými podmienkami, ktoré ani doteraz neboli zo strany Kameňolomov, Zvolen splnené. Ak by aj prišlo viac obyvateľov, všetci by takisto boli proti zámeru, ale písomné stanovisko dal aj predtým iba sám pán Vida. Vyzval, aby bolo písomných stanovísk do 30.4. tentoraz viac.

Starosta Cipov na záver v zásadnom príhovore skonštatoval, že navrhovateľ musí do 31. 7. skolaudovať technologickú linku a skolaudovať cestu, ktorá bude zaasfaltovaná, že bude pripomienkovať neúčasť štátnych orgánov (najmä banského úradu), že v prípade lomu v Podhradí dokázali ochrániť bezpečnosť na štátnej ceste, že preto chápe ako aj Cigel' si chce chrániť svoju bezpečnosť, cesty a životné prostredie, zároveň však chápe aj starostu obce Cigel' v jeho snahe o úžitok z lomov. Obec Lehota pod Vtáčnikom sformuluje svoje definitívne stanovisko neskôr, ale keby bol on sedel v hľadisku, tak ako všetci obyvatelia by bol jednoznačne a samozrejme proti zaťažovaniu životného prostredia územia a obyvateľov na najbližších minimálne dvadsať rokov.

V Cigli, 18. apríla 2013

Mgr. Ivan Kadlečík

Ako sme na tom v Cigli?

Podľa správ v rozhlase, televízii, na internete, v novinách atď medzi najdôležitejšie aktuálne okruhy problémov, s ktorými sa dnes zaoberajú samosprávy na celom Slovensku, patria:

- úspory a znižovanie deficitu verejných financií
- účasť verejnosti na rozhodovaní a prístup k informáciám
- etický kódex predstaviteľov samosprávy, protikorupčné opatrenia
- grantový systém a pravidlá poskytovania dotácií
- pravidlá nakladania s majetkom obce
- riadenie a hospodárenie právnických osôb s majetkovou účasťou obce
- verejné obstarávanie a povinné zverejňovanie
- územné plánovanie a stavebný úrad
- pridelovanie a správa obecných nájomných bytov
- personálna politika a mediálna politika
- ochrana životného prostredia, územia a krajinných prvkov
- odklonenie ťažkej nákladnej dopravy mimo obce a ciest 3. triedy
- otvorenosť a transparentnosť rozhodnutí, hospodárenia, rozpočtu
- financovanie originálnych a prenesených kompetencií v školstve
- strategické plánovanie a kontrolný systém
- zamestnanosť a rozvoj služieb obyvateľom

Príroda lieči

Liečivé bylinky v našom okolí

Slovenská príroda je bohatá na liečivé bylinky, ale na to, aby sme vedeli využiť ich moc, ich musíme odlíšiť a rozpoznať. Ponúkame Vám niekoľko bylín z nášho okolia, ktoré dokážu svojou silou pomôcť v chorobe a aj v zdraví posilnia telo i dušu.

Dúška materina

(*Thymus serpyllum*)

Ludovo: dúška materina, materinka, žadovnik, pepolino, tymián

Už dávno sa traduje, že čaj pripravený z materiny, inak nazývanej aj tymián, čistí jemné vnútorné časti tela. Táto trváca bylina rastie na slnečných miestach, lúkach a poliach. Našli by sme ju na celom Slovensku, ale v našom okolí

sa hojne vyskytuje na lúkach pri Podhradí. Kvitnúce časti sú najdôležitejšie na liečebné účely. Najlepšie je zbierať okolo poludnia, kedy má materina najviac silíc. Rastlina blahodarne pôsobí najmä na **tráviacu a nervovú sústavu**, používa sa pri nespavosti, bolesti hlavy, závratoch, nervozite a podráždenosti, celkovej slabosti, pri krčoch. Zlepšuje trávenie, odstraňuje nadúvanie, katary a hnačky, nechut' do jedla. Lieči zápaly ústnej dutiny a hrdla, hnisavé rany na koži, zápaly močových ciest. V zmesi so skorocelom kopijovitým je dúška starým osvedčeným liečivým prostriedkom pri ochorení dýchacích ciest.

Do šálky dáme ošúpané koliesko citrónu a 1 čajovú lyžičku zmesi dúšky so skorocelom, potom zaparíme a pol minúty lúhujeme. Čaj sa má piť horúci po dúškoch. Treba ho pripraviť štyri až päť ráz denne čerstvý.

Repík lekársky

(*Agrimonia eupatoria*)

Ludové názvy: boží bič, konopíneček, repiček, starček, útrobník

Ludové pomenovanie vystihuje, akú liečivú moc má táto rastlina. Jej druhové meno patrí kráľovi z Pontu Mitridatovi Eupatorovi (vládol 123 - 64 pred Kr.),

údajne použil túto rastlinu prvý raz pri liečení pečenej chorôb. Repík rastie na slnečných suchých miestach, pri cestách, na okrajoch lesov, na kopcoch a svahoch, v presvetlených lesoch a na rumoviskách. Zbiera sa kvitnúca bylina. Rastlina má silné proti-

bakteriálne účinky, je preto vhodný na liečbu infekčných ochorení **trávacieho systému**. Je výborným prostriedkom pri liečbe žalúdočného alebo dvanástnikového vredu, pri hnačke pijeme repíkový čaj. Má liečivé účinky na všetky zápaly v krku, ústach a hrtane. Treba na ňu pamätať pri angíne, chorobách hrdla, zápale ústnej sliznice. Zvonka sa používa na liečbu ťažko sa hojacich rán, mokvavých ekzémov a na akné. Vo forme obkladov ho prikladáme na zapálené kŕčové žily alebo na hemoroidy. Silný zápar z neho je účinný ako kloktadlo a na presilené hlasivky.

Zemežlč menšia

(*Centaurium erythraea*)

Ludovo: cintária, hlištník, horká zelina, tisíc-zlatové korenie.

V stredoveku ju nazývali Fel terrae – žlč zeme. Zemežlč, pomenovaná podľa horkosti celej rastliny, je jednoročná až dvojročná bylina s kvetmi červeno-ružovej farby. Je prastarou

magickou bylinou, jej dym vraj zaháňa hady a oberá čarodejnice o kúzla. Je zaradená medzi ohrozené druhy. Bylinka rastie na suchších miestach, teplejších, trávnatých strániach, tešili sa z nej aj návštevníci a súťažiaci Cigeľskej kopy. Z celej rastliny sa zbiera vňať. Zemežlč je liečivá droga obsahujúca predovšetkým horčiny, ktoré dráždia chuťové poháriky na jazyku, a tým reflexívne podporujú činnosť tráviacej sústavy. Zemežlč podporuje vylučovanie žlče a tráviacich štiav a zvyšuje peristaltiku čriev. Čaj odstraňuje nechutenstvo a pritom aj zvyšuje imunitu organizmu. Odporúča sa piť aj pri chorobách žlčníka a pečene. Je výborným prostriedkom proti páleniu záhy.

V ľudovom liečiteľstve sa z 1 čajovej lyžičky drogy a štvrt litra vody pripravuje zápar alebo odvar, ktorý sa pije nalačno večer a ráno. Podobne sa používa aj tinktúra, alkoholový extrakt.

Svetielka okolo nás

Asi každý z nás aspoň raz za svoj život videl svätójánsku mušku. Menej z nás ale vie, že sa jedná len o jeden z troch druhov týchto „svetielkujúcich mušiek“, čiže svetlušiek, ktoré žijú na Slovensku. A ešte menej z nás, obyvateľov Cigľa, vie, že **v okolí našej dediny sa vyskytujú dokonca 2 druhy svetlušiek**- svetluška svätójánska a svetluška menšia. Minulý rok sme v lete mohli vidieť hlavne svetlušku menšiu, ktorá sa odvážila navštíviť aj niektoré dobre zarastené záhrady a park pri našom kultúrnom dome. Svetlušky sú

BIOLUMINISCENCIA

prevažne nočné živočíchy, vyskytujú sa hlavne v lesoch a na jeho okrajoch. Milujú vlhčinu, pretože tam žijú aj slimáky a dážďovky, ktoré sú potravou ich lariev. Najčastejšie by sme ich mohli zahliadnuť v noci cez leto ako zelené lampičky, ktoré buď lietajú a hľadajú partnerku alebo čakajú v tráve na partnera. U nás sa vyskytuje hlavne v lokalitách Rúry, Uhlištia, Zábronie, ale dajú sa nájsť skoro všade.

No svetlušky nie sú jediné svetielkujúce organizmy u nás. V starej bučine pod kôrou spráchnivených stromov

žije **dážďovka svietivá**. Pre ňu sú charakteristické bledé pruhy medzi článkami a červenkastá farba. Dážďovka svieti sekret, ktorý vypúšťa pri rozdráždení. Osvedčený pokus ako ju uvidieť svetielkovať je, keď ju dáte do misky s vodou a začnete ju pinzetou stláčať. Po chvíli začne vydávať zelenkavé svetlo, ktoré ale vydrží len krátko svietiť. Vyskytuje sa hlavne v oblasti Košariská a Uhlištia.

Napísal Ivo Kadlečík, študent

Džem od starej mamy z čiernych ríbezlí a korením

Je chuťovo zaujímavý a v obchode ho nekúpate.

Suroviny:

2 kg čiernych ríbezlí, 1 kg kryštálového cukru, 1/2 kávovej lyžičky potlčených klinčekov, 1/2 kávovej lyžičky potlčeného nového korenia, 1 kávová lyžička mletej škorice.

Odstopkované čierne ríbezle umyjeme a dáme spolu s ostatnými prísadami do hrnca. Za občasného miešania privedieme do varu. Od bodu varu varíme ešte 1/2 hodinu a občas premiešame. Odstavíme ho a plníme do fľaš.

Džem hneď po naplnení ešte horúci uzavriete a dať pod deku pokiaľ nevychladne.

Dobrú chuť!

Vrchvoda občasník

Vydáva:
Občianske združenie Vrchvoda
Cigleľ
Ročník V., číslo 1.

Redakčná rada:
Eva Kadlečíková
Ivan Kadlečík
Dagmar Sharifiová

Sme na webe!
www.vrchvoda.sk

Odvoz plastov v roku 2013

September	20.09.2013
Október	18.10.2013
November	15.11.2013
December	12.12.2013

- * *Mravec sa po ťažkej alcoholickej noci zobudí na tanku. Nič si nepamätá. Pretiera si oči a ako tak pozerá rozbitý na tank nahlas rozmýšľa : vždy, keď sa ožeriem, tak dovlečiem domov nejakú hovadinu.*
- * *Moji rodičia boli takí chudobní, že keby som sa nebol narodil ako chlapec, ani sa nemám s čím hrať.*

Preskúmajte Cigleľ na Googli

Technologická novinka Mapy Google s funkciou Street View umožňuje objavovať miesta na celom svete prostredníctvom 360-stupňových snímkov na

úrovni ulíc. Aj niektoré ulice nášho Cigľa boli niekedy na jar 2012 zaznamenané kamerami Google.

Google maps

